

Читацькі цінності сучасної сім'ї в дзеркалі соціології

Аналіз обласного соціологічного дослідження (2014 рік)

Лариса Босюк,
провідний методист

У рамках відзначення 20-ї річниці Міжнародного року сім'ї та згідно плану роботи ОДБ ім. А.П.Гайдара відділ розвитку дитячих бібліотек і маркетингу з 28 квітня по 15 травня 2014 року проводив обласне соціологічне дослідження «Читацькі цінності сучасної сім'ї в дзеркалі соціології».

Увага зосереджувалась на виявленні кола сімейного дозвілля, місці читання в ньому та відношенні користувачів до дитячої бібліотеки.

Було розроблено дві анкети з трьома тематичними блоками для дітей і батьків. У анкеті для дітей 10 питань, для батьків – 23. Використано змішаний тип питань: закриті (тобто, з варіантами відповідей) і відкриті (коли відповідь, необхідно дописати). Задля порівняння відповідей дітей і батьків до того чи іншого сегменту вміщено по декілька однакових питань.

З метою глибшого розкриття поглядів респондентів на ті чи інші аспекти до питань запропоновано 159 варіантів відповідей (60 – для дітей і 99 – для батьків), більшість з яких потребували ранжування.

Обсяг анкетних питань спонукав до вибіркового характеру респондентів.

Об'єктами дослідження стали користувачі дитячих бібліотек – учні 7-х класів та їхні батьки. Кількість респондентів добиралась за кількістю користувачів-дітей згідно Єдиної реєстраційної картотеки бібліотеки: до тисячі користувачів – 4 особи (два учня і відповідно з їхніх сімей – двоє батьків); понад тисячу користувачів – 8 осіб (чотири учня і відповідно з їхніх сімей – четверо батьків). Для опитування відбирали як активних користувачів-дітей та їхніх батьків, так і тих, хто нечасто відвідує бібліотеку.

Базами проведення дослідження були 28 бібліотек для дітей області: обласна, 15 районних, 10 міських, 2 сільські (крім, Помічнлянської та Світловодської міських бібліотек для дітей).

До проекту було залучено 121 респондент:

- 60 осіб (по 30 дітей і батьків) – з районних центрів;
- 53 особи (26 батьків і 27 дітей) – з міст;
- 8 осіб (4 дітей і 4 батьків) – із сіл.

Серед усіх респондентів: 60 батьків – 5 тат і 55 мам віком від 25 до 59 років і 61 дитина – 25 хлопчиків, 36 дівчаток.

Аналіз відповідей на питання I блоку «Читання як засіб отримання інформації для розвитку людини»

Тематика 13-ти питань (4 – в анкеті для дітей з 20-ма варіантами відповідей; 9 – в анкеті для батьків з 34-ма варіантами відповідей) надала респондентам можливість поміркувати над поняттям «читання», його видах і форматах, розповісти про улюблені літературні жанри.

⇒ На 1-е анкетне питання **«На вашу думку читання – це ...»** відповідали усі респонденти.

50,0% батьків надали першість варіанту відповіді «читання як необхідна частина навчання». Такої ж думки й 59,0% дітей.

Відчувається однаковість й у наступних позиціях:

другій – «читання як засіб отримання інформації для загального розвитку» (48,3% батьків, 49,2% дітей);

третій – «естетична насолода» (48,3% батьків, 47,5% дітей);

четвертій – «читання-хобі» (58,3% батьків, 52,4% дітей).

76,7% батьків вважають, що читання не може бути даремно витраченим часом і це відповідає п'ятій позиції. Серед дітей, даний цифровий показник, дещо вищий, і становить 88,5%.

Усі респонденти додали свої розуміння поняття «читання». У дорослих – це: «дозвілля», «розвиток мислення» (по 3,3%), «для кар'єрного росту», «загальний розвиток», «зайняти час», «заохочення», «користь для пам'яті», «обговорення», «творчі заняття для дітей», «чудовий відпочинок» (по 1,6%). У дітей: «відпочинок», «джерело натхнення», «обговорення», «підвищення знань», «не даремна трата часу» (по 1,7%).

26,7% батьків і 16,4% дітей утримались відповідати на окремі варіанти першого питання.

Висновок. Більшість респондентів, вважають, що все ж таки читання – ділова потреба, яка домінує над потребою духовною чи естетичною. Можна це віднести до вимог нашого часу.

Жодної відповіді відносно того, що читання допомагає саморозвитку людини.

Тому, бібліотекарям, слід звертати увагу користувачів усіх вікових категорій на читання не тільки прагматично-інтелектуальне, а й духовне (глибинне і вдумливе), як необхідність всебічного розвитку особистості.

⇒ Відповіді батьків на 2-е питання **«Чи є місце для читання у Вашому житті?»** розподілились наступним чином:

Висновок. Що ж, можна спростувати одну із сьогоднішніх тез, що дорослі, у нашому випадку – батьки, дуже мало читають. В опитаних є час і бажання для читання. І це – відрядно.

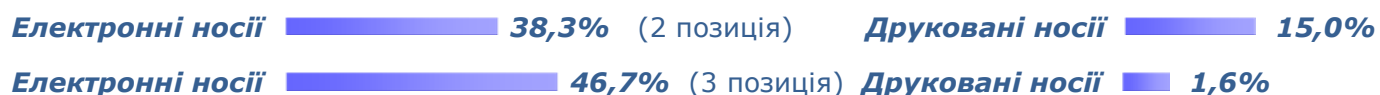
Тут важливо – бібліотекарям не забувати про своєчасне і постійне інформування (за допомогою різних форм) батьків і дітей, тим самим, підтримуючи зацікавленість у сімейному читанні, як культурної практики.

⇒ **Кращим форматом у пошуку інформації** (3-є питання батьківської анкети) для 83,3% респондентів є «друковані видання».

«Відеоматеріали» зайняли другу (46,7%) і третю позиції (48,3 %).

Якщо взяти у розрізі відповіді варіантів «електронні носії», то тут розподіл – на другу і третю позиції. Тоді, як у варіанті відповіді «друковані носії», за цими ж позиціями відсотки – мізерні.

Діаграма 2

Висновок. Загалом, за відповідями батьків, коло об'єктів у знаходженні інформації між звичними та новітніми має рівний розподіл.

Отже, бібліотекарі мають надавати інформацію на різних носіях, не вдаючись до того, що, наприклад, потенційний відвідувач щось не зрозуміє або навряд чи скористається в силу якихось причин.

⇒ **Щодо переваги типу видання під час читання** (4-є питання анкети для батьків і 2-є питання анкети для користувачів-дітей), то більшістю дорослих (70,0%) і дітей (62,3%) названо книгу.

Далі уподобання різняться.

Другу позицію 47,5% батьків віддали журналу, а 33,3% дітей – Інтернет-виданню.

І навпаки. На третю позицію у батьків (32,8%) вийшли Інтернет-видання, у дітей (50,0%) – журнал.

Четверту позицію у 72,1% дорослих зайняла газета, в той час, як у 45,0% дітей – Інтернет видання.

А газетами зручно користуватись лише 28,3% юних респондентів.

Висновок. Сумарно, (2 і 4 позиції) 78,3% дітей зручніше, комфортніше і вже, мабуть, звично працювати у всесвітній мережі. І така ж, загальна кількість дітей (3 і 4 позиції) вказує на користування журналами і

газетами. Нове покоління не переймається питанням, на відмінну від дорослих, «хто перемаже: комп'ютер чи друковане видання»? Це ще раз доводить не актуальність тематики, яка часто звучить в соціології, публічних обговореннях, а також в наочності та заходах бібліотек. Прийшов час, коли фахівцям варто позбутися протиставлення книги та Інтернету.

⇒ **Що найбільше з літературних жанрів подобається батькам і дітям (5-е і 3-є питання відповідно)?**

Першу позицію у батьків завоювала «любовна проза» (можливо, тому, що більшість респондентів – жінки).

Діти ж, обожають «пригоди», й віддали їм першу та другу позиції.

У батьків «пригоди» зайняли третю й п'яту позиції, а на другу і четверту – поставили «детектив». Діти погодились з батьками стосовно «детективного жанру».

П'яту позицію батьки розділили між «пригодами» і «науково-популярною літературою», а діти – між «фентезі» і «казками».

Шосту позицію, і дорослі, і діти віддали «поезії».

Сьому, останню, позицію зайняла «військова тематика» як у відповідях батьків, так і дітей.

Серед 35,1% респондентів-батьків, що зазначили варіант «інші відповіді», 8,3% поставили «класичну літературу» на перше місце.

Відмітили й такі жанри і тематику: «історичний» та «довідковий» (по 5,0%); «квітникарство, флористика» та «кулінарія» (по 3,3%); книги «за спеціальністю», «шкільною програмою», «рукоділля», «народознавчі», «трилер», «любовна лірика» (по 1,7%).

Дитяча аудиторія (21,3%) розповіла про свої читацькі смаки більш детально:

- «про кохання», «дівочі історії» (по 3,2%);
- «історико-героїчні книги» і «класика» (по 3,2%);
- «цікава проза», «українська класика», «література з питань природничих наук», «твори про козаків», «лірика», «ужастики» (по 1,6%).

Діаграма 3

«Літературний жанр, що найбільше подобається»

Відповіді батьків		Відповіді дітей	
1. Любовна проза	- 26,7 %	1. Пригоди	- 42,6 %
2. Детектив	- 28,3 %	2. Пригоди	- 26,2 %
3. Пригоди	- 23,3 %	3. Фантастика	- 26,2 %
4. Детектив	- 16,7 %	4. Детектив	- 14,7 %
5. Пригоди		5. Фентезі. Казки	- 18,0 %
Науково-популярна література	по - 16,7 %		

6. Поезія	- 20,0 %	6. Поезія	- 31,1 %
7. Психологічна проза	- 21,7 %	7. Військова тематика	- 39,3 %
8. Фентезі	- 20,0 %	у анкеті для дітей не передбачено варіанти: любовна і психологічна проза	

Висновок. Здається, що усі респонденти поринули у світ любові, пригод і детективу, іноді, додаючи до них науково-популярні, психологічні, поетичні та казкові вкраплення. Спостерігається повторення назв літературних жанрів у визначенні місць за ступенем їх важливості. Наголошуємо, що майже половина усіх респондентів позначала варіанти відповідей лише «своїх» книжкових уподобань, а решту – ні. Вірогідніше за все, через труднощі у визначенні інших жанрів.

Ще одне завдання бібліотечним працівникам – популяризація літератури різнопланової тематики і жанрів.

⇒ У 5-му питанні батьківської анкети **«Письменникам яких країн Ви надаєте перевагу»** 53,3% респондентів виявили прихильність до українських письменників. На другій позиції – російські письменники (38,3%), а на третій – зарубіжні (43,3%). Та найбільшу увагу серед дорослих респондентів (55,0%) привернув варіант відповіді «не має значення література яких письменників читати», хоча й «зайняв» четверту позицію.

Висновок. Наведені дані знову підтвердили позитивний настрій батьків до читання та до хорошої літератури, незалежно від країни її походження.

⇒ На 6-е питання **«Які періодичні видання ви читаєте»** отримано 156 відповідей від дорослих респондентів. Зазначено 76 назв періодичних видань. 12,4% респондентів відповіді не надали.

Серед видів періодичних видань попереду – журнали.

Зокрема: «Лиза» (16,7%); «Отдохни» (13,3%); «Наталі» (10,0%); «Дім. Сад. Огород» (5,0%); «Дарья», «Караван історій», «Люблю готувати», «Семья», «Слово і час» (по 3,3%).

Найчастіше згадувані газети: «Народне слово», «Україна-центр» (по 11,7%); «АиФ», «Діалог», «21-й канал» (по 8,3%); «Газета для жінок», «Кіровоградська правда», «Сільське життя» (по 5,0%); «Бульвар», «Добрий господар», «Діло хазяйське», «Позакласний час», «Свати» (по 3,3%).

Читалась й інша періодика: «Бурда моден», «Viva», «Вихователь-методист», «Газета по-українськи», «Делаем сами», «Добрыя советы», «Домовой», «Женский журнал», «Жінка», «Життя. Жінка», «Здоровье»,

«Історія в школі», «Интересная газета», «Истории из жизни», «Исцеление», «Квіти України», «Комсомольская правда», «Мой ребёнок», «Московский комсомолец», «Музичний простір», «Освітнянське слово», «Пенсійний кур'єр», «Полина», «Порадниця», «Початкова школа», «Профтехосвіта», «Психолог», «Розкажи онуку», «Рукоделие», «Світ рибалки», «Сільські вісті», «Сім'я плюс Я», «Тропинка», «Українська література в загальноосвітній школі», «Урядовий кур'єр», «Уют», «Шкільна бібліотека» (по 1,6%).

Зазначені такі місцеві періодичні видання: «Вісник Голованівщини», «Вперед», «Вільне слово», «Гайворонські вісті», «Зорі над Синюхою», «Колос», «Наше місто», «Нова газета», «Новомиргородщина», «Новоукраїнські новини», «Рідне село», «Світловодськ вечірній», «Сільський вісник», «Трудова слава», «Трудівник Устинівщини», «Честь хлібороба».

Висновок. Добре, що періодичні видання затребувані батьками. Але, все ж таки, репертуар – небагатий. Найбільше поодиноких назв видань.

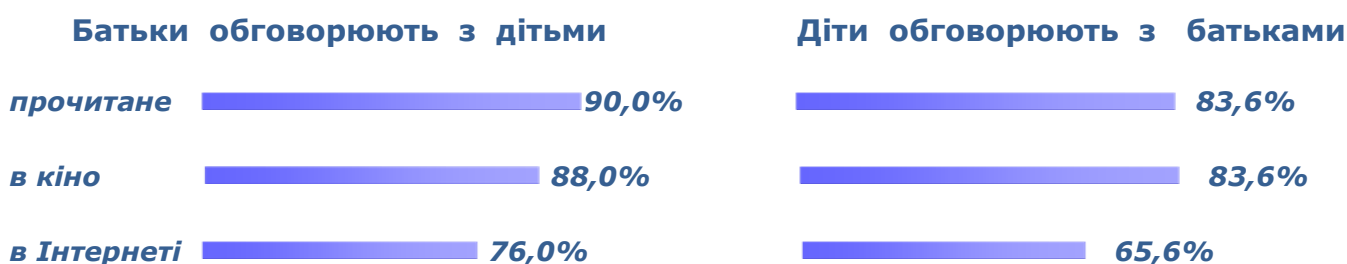
Думається, фахівцям, необхідно ширше представляти батькам сьогодишнє розмаїття періодики. Насамперед, знайомства з виданнями для дітей, які можна читати сім'єю, а також сімейних журналів, окремих актуальних статей і новин, фоторепортажів тощо. Навіть, якщо у бібліотеці відсутні окремі видання (є багато в Інтернеті), має бути інформування про все цікаве й корисне.

⇒ **Чи обговорюють батьки з дітьми і діти з батьками прочитане, побачене в кіно та Інтернеті? (8-е питання з батьківської анкети і 4-е з дитячої).**

Майже усі респонденти відповіли ствердно. Найбільше батьки спілкуються зі своїми дітьми стосовно прочитаного, трішки менше – побаченого в кіно і ще менше – в Інтернеті. Така ж тенденція й у відповідях користувачів-дітей (Діаграма 4).

Відповідь «ні» складає 21,7% у батьків, 36,1% – у дітей.

Діаграма 4

Висновок. Порівнюючи відповіді респондентів, бачимо, що батьки вважають, що вони частіше спілкуються з дітьми. Діти ж – навпаки.

Очевидно, бібліотекарям є сенс звернути увагу батьків на такі аспекти у вихованні як: спостереження за дітьми в Інтернеті, їх спрямування на пошук якісної інформації в мережі та привчати дітей до звички обговорювати будь-яку інформацію зі старшими в родині.

⇒ Підсумкове 9-е питання I блоку батьківської анкети надало змогу з'ясувати **джерела інформаційного постачання для сімейного читання**. Отримано 132 відповіді.

Перевага – за варіантом «бібліотека», на це вказали 88,3% респондентів.

Більша половина батьків, у разі необхідності, купує книги у магазинах та здійснює замовлення у «Книжковому клубі сімейного дозвілля».

Також, інформацію отримують з Інтернету та бібліотек знайомих і родичів.

Діаграма 5

Висновок.

Не варто вводитись в оману з приводу високого показника щодо користування бібліотеками. Можна припустити, що по-перше, анкета бібліотечна, а в усіх респондентів, так чи інакше, зв'язок із закладом.

По-друге, майже, 70,0% батьків звертаються до магазинів, а ще, якби усі бажаючи, могли купити все, що їм необхідно, то зазначений відсоток значно б збільшився.

Важливо врахувати й те, що понад 50,0% респондентів звертаються до приватних зібрань. До того ж, темпів набирає Ітернет.

Виникає питання: «Якщо така кількість респондентів купує книги, то чому варіант відповіді «домашня бібліотека» – мізерний»? Сподіваємось отримати відповідь у III блоці «Коло дозвілля сім'ї».

Аналіз відповідей на питання II блоку «Бібліотека і сім'я»

Цей блок (14 питань: 4 – в анкеті для дітей з 19-ма варіантами відповідей і 10 – в анкеті для батьків з 32-ма варіантами відповідей) умовно можна поділити на дві частини, які заглибили батьків у їхнє дитинство та надали можливість родинам розповісти про себе у дитячій бібліотеці сьогодні.

⇒ **Відповіді на 1-е питання в анкеті батьків** не можуть не тішити. Адже **98,3% дорослих респондентів, будучи школярами, користувались послугами дитячої бібліотеки.**

Із цього числа, 83,3% відповіли «так», а 15,0% – «іноді». І, лише, у 1,7% батьків відповідь була «ні».

⇒ **У 2-му питанні анкети дорослим потрібно було пригадати книги, які мали на них певний вплив у дитинстві.**

Названо 60 книг і 4 тематичні напрями. Більшість батьків пам'ятають і авторів, і назви книг.

Улюблені книги: Вс.Нестайко «Тореадори з Васюківки», Н.Носов «Приключения Незнайки и его друзей» (по 6,7 %).

15,0% батьків дали відповідь: «не пам'ятаю».

Найчастіше згадувані письменники:

- Вс.Нестайко (8,3%),
- М.Носов (6,7%),
- Ю.Збанацький, Г.Троєпольський (по 5,0%),
- Т.Шевченко, А.Гайдар, В.Осєєва, О.Каверін, О.Пушкін, Л. Толстой (по 3,3%).

Діаграма 6

Книги, які читали батьки у дитинстві (збережено авторство відповідей)	
Андерсен Г. Гидке каченя	Копиленко О. Десятикласники
Багмут І. Шматок пирога	Купер Ф. Зверобой
Барто А. Стихи	Лондон Дж. Біле ікло
Без сім'ї	Мері Поппінс
Булгаков М. Собачье сердце	Мирний П. Хіба ревуть воли ...
Буличов К. Марсиане	Нестайко Вс. Тореадори з Васюківки. Скринька з секретом або Таємниці квартири номер сім.
Велтистов Є. Пригоди Електроніка	Носов Н. Про Незнайку
Волков А. Волшебник Изумрудного города	Островский Н. Как закалялась сталь
Гаврош	Пушкін А.
Гайдар А. Тимур и его команда	Родари Д. Приключения Чиполлино
Грім бр. Казки	Рибаков А. Кортік
Дефо Д. Робінзон Крузо	Сабатини Р. Одиссея капитана Блада
Діккенс Ч. Пригоди Олівера Твіста	Сорока-воровка
Довженко О. Зачарована Десна	Старик Хоттабыч
Донченко О. Золота медаль	Стівенсон Р. Острів скарбів
Дневник для мамы	Толстой Л. Анна Каренина. Война и мир
Дюма А. Граф Монте-Кристо	Троєпольський Г. Белый Бим Чёрное ухо
Ефремов А. На краю Ойкумены	Трублаїні М. Шхуна «Колумб»
Забіла Н. Про дівчинку Наталочку...	Тютюнник Г. Климко
Загадки истории	Українка Л. Крила
Збанацький Ю. Школярі. Між добрими людьми. Таємниця Соколиного бору	Українські народні казки
Іванченко О. Три бажання	Унесённые ветром
Каверин В. Два капітана	Фролова М. Козырка

Кіплінг Р. Мауглі	Червоні бісенята
Колобок	Чуковский К. Доктор Айболит. Телефон
Комар Б. Диваки	Шевченко Т. Кобзар

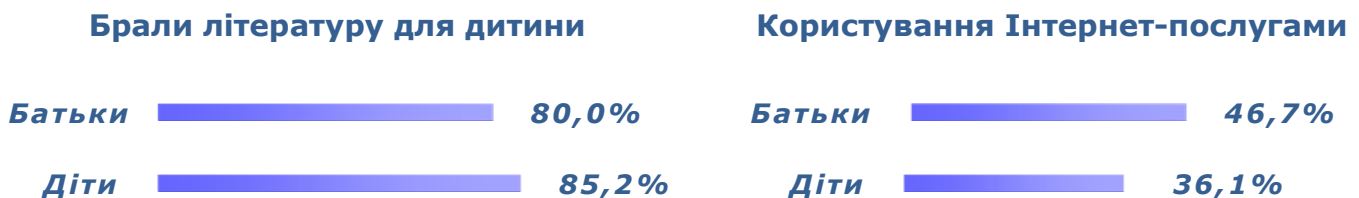
⇒ **Відповіді на 4-е питання анкети для дорослих засвідчили, що батьки й сьогодні відвідують дитячу бібліотеку**, користувачами якої є вже їхні діти. Так, **93,3% респондентів** (сумарні відповіді на варіанти «так», «іноді») звертаються до закладу.

⇒ **95,1% дітей знають, що їхні батьки відвідують дитячу бібліотеку.** 3,3% дітей відповіли «ні». 1,6% юних користувачів не знають чи бували їхні батьки у дитячій бібліотеці (**2-е питання анкети для дітей**).

⇒ **З якого приводу, батьки відвідують дитячу бібліотеку відповідали дорослі у 5-му питанні і діти у 3-му питанні.**

33,3% батьків запевнили, що вони – користувачі дитячої бібліотеки. Далі, у 2-х варіантах відповідей, думки батьків і дітей співпадають.

Діаграма 7

Наступний варіант відповідей респондентів двох вікових категорій – має розбіжності.

Діаграма 8

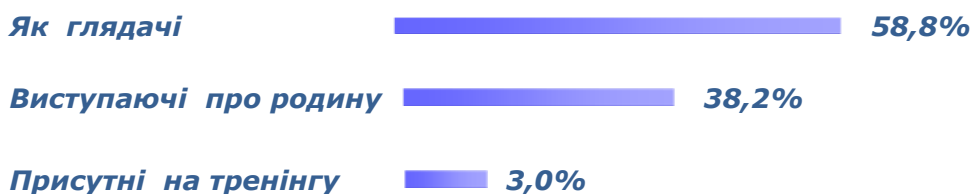

Скоріше за все, діти не завжди знають (пам'ятають) про гостювання батьків у бібліотеці. Із запрошених, лише 26,7% батьків і 16,4% дітей згадали тематику бібліотечних заходів. В основному, превалюють сімейно-розважальні та популяризаторські – про бібліотеку і книги.

Також, 22,9% респондентів (з них, 8,2% – діти і 14,7% – дорослі) назвали 5 бібліотечних клубів, на засідання яких вони побували: «Дорога до храму», «Ерудит», «Затишок», «Обрій».

⇒ **У якій якості батьки були присутні на заходах? (7-ме питання в анкеті для батьків).**

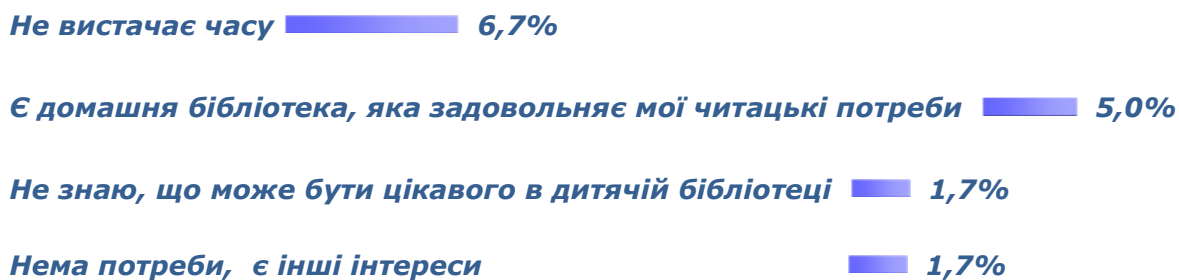
Діаграма 9

⇒ Відрадно, що **нині сім'ї знайомляться з дитячими бібліотечними книгами і журналами**, про що заявила вагома кількість усіх респондентів **(1-е питання дитячої анкети і 3-є – дорослої)**. Загалом, відсоток ствердних відповідей високий: 71,7% у батьків і 60,7% – дітей. Інші варіанти склали: «іноді» – 25,0% у батьків і 37,7% – дітей; «ні» – усього 3,3% у батьків і 1,6% – дітей.

⇒ **За відповідями на 6-е питання, з'ясовано причини, які заважають батькам бувати у бібліотеці, де читають їхні діти.**

Діаграма 10

Не було жодної відповіді на варіанти: «ніхто не запрошував», «колись довелось побувати у бібліотеці, але виникло почуття не комфортності», «дитина бере для мене літературу з дитячої бібліотеки».

Висновок першої (умовної) частини II блоку. Читацькі дитячі пристрасті, з роками, не дуже змінились. Адже класика завжди залишиться взірцем, де сюжетна лінія, повчальні приклади і художньо-естетичне слово будуть цікавими, привабливими і необхідними для багатьох поколінь.

Підтвердилась багаторічна хороша робота центрів спілкування у дитячих бібліотеках, які назвали батьки.

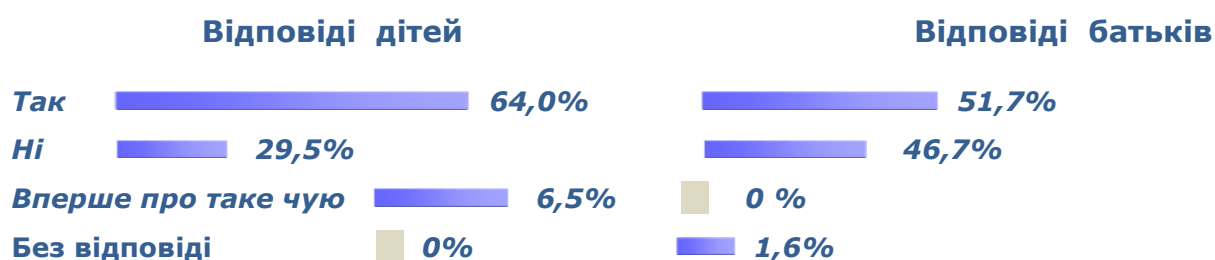
Безперечно, фахівцям варто не тільки закріпити позитивні факти, а й посилювати і розвивати постійними заходами з відвідувачами усіх вікових груп і тими, хто ще не знайомий з бібліотекою.

Дуже важливо знаходити неординарні методи роботи і форми заходів для тих батьків, хто вважає, що не вистачає часу на дитячу бібліотеку та не відчуває потреб у сучасному дитячому культурно-інформаційному закладі.

У другій частині блоку питань йшлося про обізнаність відвідувачів з інформаційним он-лайн сервісом дитячої бібліотеки та пропонувалось поділитись сімейним досвідом в Інтернеті зі спільнотою.

⇒ Отже, **більша половина респондентів знайома із сайтами, блогами або сторінками у соціальних мережах дитячих бібліотек, що показали відповіді на 4-е і 5-е питання з дитячої та 8-е і 9-е з батьківської анкет.** Як і має бути, користувачі-діти випереджають своїх батьків у цих питаннях.

Діаграма 11

⇒ Хто ствердно відповів на попереднє питання, розповідали у наступних **(5-му у дитячій і 9-му у батьківській анкетах)** про те, **яку інформацію знаходять в он-лайновому бібліотечному режимі**

Діаграма 12

Не відповіли

0%

1,6%

Серед іншого, діти цікавляться різними книгами та шукають матеріали для підготовки до уроків.

⇒ **Відповіді дорослих на 10-е питання** були дещо не очікуваними. Вразила висока сумарна кількість опитуваних **(60,0%), що не бажають представити свої сімейні традиції, хобі, цікаві родинні історії, досвід у вихованні дітей на сайті (блогі) чи сторінках дитячої бібліотеки у соціальних мережах.**

Діаграма 13

Так 18,3%

Не знаю, чи це комусь потрібно 41,7%

Ні 35,0%

Не відповіли 5,0%

Висновок. Більша половина дорослих респондентів і діти із сільських дитячих бібліотек (відомості з анкет) не знають про існування бібліотечних електронних ресурсів.

Відчувається невпевненість респондентів-батьків у тому, що комусь стануть у пригоді їхні родинні традиції чи захоплення. Чому? Можливо батьки не дуже добре ознайомлені з роботою у соціальних мережах або не мають для цього вільного часу?

Усе це необхідно з'ясувати бібліотекарям з метою організації цілеспрямованих заходів для батьків.

Виходить, що сучасний віртуальний сервіс дитячих бібліотек потребує більш ширшого розголосу як серед користувачів, так і потенційних відвідувачів.

Аналіз відповідей на питання III блоку «Коло дозвілля сім'ї»

6 питань (2 – в анкеті для дітей з 21-м варіантом відповідей і 4 – у батьківській з 38-ма варіантами відповідей) допомогли вивчити життєві, матеріальні та суто людські орієнтири у сім'ях – учасниках дослідження. Задля порівняння відповідей дітей і батьків до анкет внесено 2 однакових питання.

⇒ **Найважливіші життєві цінності своїх родин батьки визначали у 1-му питанні** (Діаграма 14).

Більша половина дорослих респондентів заявила, що найціннішим скарбом є сім'я, в якій панують діти та здорова родина (Діаграма 14).

4-а, 5-а, 6-а і 7-а позиції повторюються у відповідях батьків. І, треба розуміти, що варіанти «рідні й близькі люди» родини та «любов» відносяться також до головного у сім'ї.

Варіанту «робота» не знайшлось «місця». Хоча в усіх позиціях «робота» відзначалась. Так, перші три позиції набрали 3,3%, 1,7%, 6,7% відповідно. У 5-й – 7-й позиціях «набігли» 20,0 – 15,0 %.

Звідси й «матеріальне благополуччя» займає останню позицію серед інших цінностей.

20,0% батьків до розуміння цінності сім'ї віднесли: «мир»; «взаємодопомога»; «повага»; «подорожі»; «працелюбність», «родинні обов'язки», «стабільність», «чесність».

Слід констатувати, що батьки залишили «пустими» багато позицій.

3,3 % дорослих взагалі утримались відповідати.

Діаграма 14

Висновок. Дорослим варто поміркувати над сентенцію, що виховання дітей має бути основане й на такому понятті як «робота» – одному з важливих чинників людського життя, без якого неможливе й матеріальне благополуччя, а часто й взаєморозуміння у родині, повага у суспільстві тощо.

⇒ Як живуть і чим захоплюються усі респонденти кожної днини, щотижня і щомісяця, вкрай рідко або ніколи можна подивитись і співставити за даними *Діаграми 15*, створеній на основі відповідей на **питання (1-е у дітей і 2-е у батьків) «Спільні дозвіллевi години родини»**.

Діаграма 15

Спільні дозвіллевi години родини (дані у %)

Варіанти відповідей	Батьки					Діти				
	К О Ж Е Н Д Е Н Ь	Щ О Т И Ж Н Я	Щ О М І С Я Ц Я	В К Р А Й рідк о	Н І К О Л И	К О Ж Е Н Д Е Н Ь	Щ О Т И Ж Н Я	Щ О М І С Я Ц Я	В К Р А Й рідк о	Н І К О Л И
Гра в настільні ігри не відповіли діти 3,3 %	3,3	21,6	11,8	35,0	28,3	5,0	27,8	11,5	18,0	34,4
Домашні справи не відповіли діти 1,7%	86,7	13,3	0	0	0	72,1	26,2	0	0	0
Мандри в Інтернеті не відповіли діти 1,6%	45,1	31,7	5,0	13,2	5,0	46,0	37,7	0	13,1	1,6
Обговорення подій у дітей і сім'ї загалом не відповіли діти 1,6%	90,0	3,3	3,3	1,7	1,7	75,4	13,0	5,0	5,0	0
Перегляд фільмів по ТБ не відповіли діти 5,0%	61,7	28,3	3,3	6,7	0	57,4	27,8	1,6	6,6	1,6
Прогулянки, ігри на природі не відповіли діти 1,6%	20,0	36,7	21,6	16,7	5,0	24,6	27,9	24,6	18,0	3,3
Прослуховують музику не відповіли діти 1,6%	36,7	20,0	6,7	26,6	10,0	44,2	18,0	5,0	23,0	8,2
Рукоділля та майстрування	8,3	35,0	18,3	25,0	13,4	8,2	32,8	21,3	23,0	14,7
Спортивні заняття не відповіли діти 3,2%	16,7	21,6	8,3	31,7	21,7	23,0	23,0	13,1	23,0	14,7
У колі друзів не відповіли 5,0 %	8,3	26,7	28,3	25,0	6,7	У анкеті для дітей даний варіант відповіді відсутній				
Фотографування	5,0	23,3	26,7	35,0	10,0	8,2	26,2	24,6	31,2	9,8
Читання не відповіли діти 5,4%	31,7	31,7	18,3	16,7	1,6	33,9	16,4	16,4	21,3	6,6

У щоденні вільні години майже усі родини-респонденти обговорюють сімейні події. На це вказали 90,0% батьків та 75,4% їхніх дітей.

Але є часточка батьків і дітей, які не дуже цим переймаються за результатами варіантів «щотижня» (3,3% батьків і 13,0% дітей) та «щомісяця» (3,3% батьків і 5,0% дітей).

1,7% батьків заповнили графу «ніколи». Діти ж вважають, що спілкуються з батьками постійно, судячи з їхньої «нульової» відповіді.

На другій позиції, згідно кількості відповідей усіх респондентів, знаходяться щоденні домашні справи.

У щотижневих буднях клопоти «спадають» у половини чверті батьків і чверті дітей.

Графи «щомісяця», «вкрай рідко» і «ніколи» не заповнені опитуваними.

До третьої позиції респонденти віднесли один з наймасовіших видів мистецтва – кіно. *Кожного дня*, більша половина родин чекають на фільми, що демонструються по телебаченню. Цей вид відпочинку у полі зору сім'ї щотижня і щомісяця.

Четверту позицію отримав Інтернет. Майже, однакова кількість членів сімей мандрує мережею: *кожного дня* (45,1% батьків і 46,0% дітей); *тижня* (31,7% батьків і 37,7% дітей); *місяця* (5,0% батьків і 0% дітей); *зрідка* (13,2 % батьків і 13,1% дітей).

П'яту позицію зайняла музика, слухати яку кожного дня й тижня подобається багатьом батькам і дітям.

Дуже мало батьків (6,7%) і дітей (5,0%) звертаються до музики щомісяця.

На шостій позиції опинилося щоденне читання у 31,7% батьків і 39,3% дітей. У батьків заданий темп не спадає й за тиждень.

У дітей – щотижневі і щомісячні оберти читання на половину знижені – по 16,4%.

18,3% батьків читають *раз на місяць*.

Сьома позиція – прогулянки, ігри на природі – люблять здійснювати *кожен день* усього 20,0% батьків і 24,6% дітей.

Про щотижневі походи на природу розповіла вже трохи більша аудиторія респондентів – 36,7% батьків і 27,9% дітей.

А у графі «щомісяця» кількість відповідей респондентів така ж, як і у графі «кожен день».

Спортивними заняттями щоденно займаються лише 16,7% дорослих і 23,0% дітей і це – восьма позиція.

Але протягом тижня кількість «спортивних» батьків збільшується до 21,6%, дітей – ні.

А «щомісяця» вже відбувається спад – на що вказали 8,3% батьків і 13,1% дітей.

Дев'яту позицію щоденних занять «у колі друзів» і «рукоділья та майстрування» поділили по 8,3% батьків. У дітей «рукоділья та майстрування» і «фотографування» набрали по 8,2%.

У графі «щотижня» набагато в чотири рази більше батьків і дітей знаходять час для такого проведення дозвілля.

На десятій позиції такі щоденні види відпочинку як настільні ігри у дітей та фотографування у дорослих склали по 5,0%. А на тижні ці захоплення зростають у батьків і дітей в чотири рази.

На останній, одинадцятій позиції, ті ж, щоденні, настільні ігри, у 3,3% респондентів.

Інші захоплення у фокусі родин: гра на фортепіано, квітникарство, подорожі, садівництво (6,7% батьків); подорожі; танці; співи; малювання, рибалка з татом, відвідування гуртків, «спільний» шопінг, барбекю (18,0% дітей-респондентів).

До серйозних роздумів спонукають ті факти, що батьки і діти у графі «ніколи» зазначали одні й ті ж дозвілєві варіанти, причому, майже в однаковому процентному відношенні. Так, найбільше сімей не використовують у дозвіллі настільні ігри (28,3% батьків і 34,4% дітей) і спортивні заняття (21,7% батьків і 14,7% дітей).

Ніколи 13,4% батьків і 14,7% дітей не займаються рукодільям і майструванням. На жаль, 10,0% батьків і 8,2% дітей ніколи не зачаровуються звуками музики. Майже така ж кількість респондентів ставиться й до фотографування. А якщо до усіх цих варіантів відповідей додати проценти із графі «вкрай рідко», то будуть значні цифри.

Та найбільше вразили відповіді щодо проведення часу за читанням.

«Вкрай рідко» цьому заняттю знаходять час 16,7% батьків і 21,3% дітей. «Ніколи» - 1,6% батьків і 6,6% дітей. До того ж, на цей варіант, не відповіли 5,4% дітей.

Загалом, 30,0% усіх респондентів (5,0% батьків і 25,0 % дітей) залишили без відповідей чимало варіантів.

Висновок. Дані потребують більш детального аналізу в кожній бібліотеці. Особливо, що стосується читання. І, безперечно, вимагають від бібліотекарів низки розробок інтерактивних заходів щодо популяризації читання та культурного дозвілля для усіх відвідувачів.

⇒ Продовжує тему читання як дозвілля **третє питання у анкеті для батьків щодо літератури, яка переважає у сімейній домашній бібліотеці.**

Діаграма 16

«жіночі романи» 8,3% «детективи» 3,3% «фантастика» 1,7%

16,7% респондентів написали у варіанті «інша література»: «художня», «класична», «історична», «різних жанрів».

10,0% респондентів зазначили варіант «література не збираємо».

Висновок. Тепер більш зрозуміло, чому респонденти так мало використовують видання з домашніх бібліотек (це щодо джерел інформаційного постачання для сімейного читання – 9-е питання, I блок «Читання як засіб отримання інформації для розвитку людини»).

З діаграми видно – у сімейних бібліотеках найбільше налічується навчально-довідкових посібників (загалом – 40,0%). Інші ж жанри представлені в мізерній кількості. З «дитячої» літератури діти «виростають» швидко і за деяким винятком будуть повертатися до окремих книг. Улюблена батьками і дітьми белетристика (жіночі романи, пригоди, детективи тощо) майже не купувалась. Тому й звертаються за книгами до інших зібрань. Бібліотекарям варто було б з'ясувати і проаналізувати причини такого підходу.

⇒ У 4-му питанні батьківської і 3-му питанні дитячої анкет з'ясовувалось, що скоріше придбає родина з деяких речей, які могли б урізноманітнити сімейне дозвілля (Діаграма 17). Це питання викликало у всіх респондентів труднощі. Так, 38,0% дітей і 43,7% батьків не наважились ранжувати деякі варіанти відповідей. Це може свідчити лише про те, що респондентам не часто доводилось визначатись у таких аспектах.

Діаграма 17

Сім'я, у разі потреби купити, надасть перевагу (за ступенем важливості)

	Відповіді батьків	Відповіді дітей
1	Книга 52,4%	48,3% Книга
2	Проведення Інтернету 25,0%	по 21,3% Журнал Проведення Інтернету
3	Книга 23,3%	по 14,7% Комп'ютер Проведення Інтернету
4	Журнал 18,3%	по 13,1% Шкіряний м'яч Проведення Інтернету
5	Велосипед 25,0%	16,4% Фотоапарат
6	Гра 18,3%	14,7% Журнал
7	Гра 26,7%	18,0% Гра

8	Диск	23,3%	по 16,4%	Диск	Шкіряний м'яч
9	Фотоапарат	35,0%	14,7%	Фотоапарат	
10	Навушники	35,0%	31,1%	Гра	

З першого погляду на діаграму видно, що бажання батьків і дітей співпадають у половині позицій стосовно придбання деяких речей.

Найнеобхіднішою покупкою для усіх респондентів-сімей є книга.

Батьки вказали на це двічі (позиції 1, 3). Якщо додати варіант «журнал» (позиція 4), то сумарна кількість даних цих позицій буде 94,0%. У дітей книга, також попереду. А далі названо двічі журнал (позиції 2, 6). Отже, різниця між сумарними кількісними відповідями батьків і дітей по вищезгаданих позиціях – незначна – 9,7%.

Але є й розбіжності в черзі сімейних покупок. Наприклад, дорослі вирішили, що дітям необхідні такі речі як велосипед, навушники, а діти, навіть про них не згадали.

Взагалі, дітворі було нелегко визначитись щодо ступеню важливості покупки. У їхніх анкетах половина окремих позицій з двома варіантами відповідей. Наприклад, *проведення Інтернету й придбання комп'ютера* (позиції 2, 3, 4), *шкіряний м'яч* (позиції 4, 8), *фотоапарат* (позиції 5, 9).

Інші варіанти відповідей дуже різнопланові як у батьків, так і дітей. Не всі з них можна віднести до сімейного дозвілля, особливо, це стосується відповідей дітей.

10,2% усіх респондентів мають бажання придбати: вудочку і снасті, планшет, тваринку – домашнього улюбленця (по 1,7% батьків); ролики, собаку, тваринку (по 1,7% дітей).

20,1% усіх респондентів вважають, що необхідно купити побутові речі: одяг (по 5,0% батьків і дітей); шубу (1,7% дітей); мобільний телефон (5,0% дітей); «симку», прикраси (по 1,7% дітей).

Висновок. Батьки і діти вважають, що завдяки інформаційно-інтелектуальному дозвіллю можна уріноманітнити свій вільний час. Бібліотекарям же, слід показати, що сімейне дозвілля може бути уріноманітненим і різнобічним і заохотити до цього родини.

І, безперечно, звернути увагу батьків на те, що варто прислуховуватись, вивчати і рахуватись з думкою і поглядами дітей і не лише у придбаннях речей.

⇒ **Соціально-демографічний портрет батьків – учасників дослідження викладено у Діаграмі 18.**

Респондентами стали батьки від 25-ти – до 59-ти років.

Домінує вікова категорія батьків 35-40 років, що становить 40,0% від загальної кількості.

Загалом, це – 61 сім'я, де виховуються 106 дітей:

- у 23-х сім'ях – по 1 дитині
- у 31 сім'ї – по 2 дитини
- у 4-х сім'ях – по 3 дитини
- у 3-х сім'ях – більше 3-х дітей.

Однакова кількість батьків (по 46,7%) мають вищу і базову спеціальну освіту.

Спеціальності респондентів-батьків різні. Найбільше – педагогів.

Більшість усіх дорослих респондентів (48,3%) працюють за спеціальністю.

Фах батьків: економіка підприємств, підприємець, слідчий, технолог.

Фах мам: вчитель (15 осіб); бухгалтер (9 осіб); медична сестра (7 осіб); продавчиня (6 осіб); кухар (3 особи); агроном, архитектор, економіст, інженер-технолог, касир, методист ДНЗ, помічник вихователя, програміст, технік-електрик, товаровознавець, швея, юрист (по 1 особі).

21,8% не вказали свою спеціальність. 7,3% – без освіти.

Діаграма 18

Соціально-демографічний портрет про батьків

	Т а т а			М а м и		
	кількість осіб	%	усього %	кількість осіб	%	усього %
	5	8,3	100	55	91,7	100
в і к						
25 - 30	1	1,7	20,0			
31 - 35				15	25,0	27,3
35 - 40	2	3,3	40,0	22	36,7	40,0
41 - 45	2	3,3	40,0	10	16,6	18,2
46 - 50	-	-	-	4	6,7	7,3
51	-	-	-	1	1,7	1,8
52				2	3,3	3,6
59	-	-	-	1	1,7	1,8
освіта						
вища	3	5,0	60,0	25	41,7	45,5
середня спеціальна	2	3,3	40,0	26	43,3	47,3
середня	-	-	-	4	6,7	7,2
працюють за спеціальністю						

так	31	1,7	20,0	28	46,7	50,9
ні	4	6,6	80,0	21	35,0	38,2
не працюю взагалі	-	-	-	6	10,0	10,9

Основні меседжі дослідження.

- У дитячих бібліотеках існує правонаступництво читацьких поколінь. Нинішні мами і тата, як і 20-25 років тому, так і сьогодні, відвідують дитячі бібліотеки. Це вже звичка культури сучасної людини, яка передається дітям.
- Дитяча бібліотека виступає гарантом підтримки і збереження традицій родинного читання, надаючи безперервну найрізноманітнішу інформацію на будь-яких документних носіях і в будь-яких форматах.
- Респонденти усіх вікових категорій, як групи читачів активних, так і пасивних, добре знайомі з дитячими бібліотеками.
- У користувачів-дітей немає різкого розмежування між звичними і новітніми носіями інформації.
- Читанню, як звичному культурному дозвіллю є альтернатива – кіно, Інтернет, музика тощо.
- Парадокс «Книга, як об'єкт інтелектуального дозвілля, найнеобхідніша покупка для родини – на першому місці, а читання, як спільне сімейне дозвілля – на предостанніх позиціях у «ранжуванні», потребує детального аналізу.
- Батькам необхідно розкрити (розширити) такі педагогічні аспекти як: діти в Інтернеті; пошук якісної та різноманітної інформації в мережі; толерантне ставлення до думок усіх членів родини.
- У масиві анкет, отриманих від бібліотек, є неякісно виконані – чимало варіантів відповідей на питання залишились не заповненими респондентами. Особливо, це стосується міських бібліотек. Можна припустити, що бібліотекарі: не надали усім респондентам детального пояснення щодо методики анкетування; не наважились виступити в ролі інтерв'юерів; не належно переглядали заповнені анкети. Або ж, респонденти утримались від відповідей в силу різних

причин, наприклад: не знання, не розуміння того чи іншого предмету, не бажання висловлювати свою позицію тощо.

Додаток № 1

АНКЕТА ДЛЯ БАТЬКІВ

Шановний респонденте!

Просимо Вас взяти участь в обласному соціологічному дослідженні «Читацькі цінності сучасної сім'ї в дзеркалі соціології», яке проводить обласна бібліотека для дітей ім. А.П.Гайдара.

Мета дослідження – вивчення і поліпшення одного з актуальних напрямів діяльності дитячих бібліотек – сімейне читання.

Питання анкети розподілено на тематичні блоки, що дозволяють виявити коло сімейного дозвілля, читання в ньому та відношення респондентів до дитячої бібліотеки.

У анкеті використано змішаний тип питань: закриті (тобто, з варіантами відповідей) і відкриті (коли відповідь, необхідно дописати).

Обираючи в анкеті варіант відповіді, зробіть напроти позначку , а також дописуйте свій варіант відповіді, там, де цього вимагає питання.

Анкета анонімна, узагальнені дані будуть використані лише в аналітичному дослідженні.

ПИТАННЯ АНКЕТИ

I. Читання як засіб отримання інформації для розвитку людини.

1. На вашу думку читання це (може бути декілька відповідей):

- необхідна частина навчання
- засіб отримання інформації для загального розвитку
- хобі
- естетична насолода
- даремно витрачений час
- інше (допишіть)

2. Чи є місце для читання у Вашому житті (одна відповідь):

- так
- іноді
- ні

3. Із яким носіям віддаєте перевагу для отримання інформації

- друкованим
- електронним
- відеоматеріалам

4. Перевага у читанні за типами видань (зазначте за ступенем важливості – 1, 2, 3, 4):

- книга
- журнал
- газета
- Інтернет видання

5. Який літературний жанр Вам найбільше подобається (може бути декілька відповідей):

- пригодницький
- фантастика
- детектив
- любовна проза
- науково-популярний
- військова тематика
- психологічна проза
- поезія
- фентезі
- інше (допишіть)

6. Письменникам яких країн Ви надасте перевагу (зазначте за ступенем важливості – 1, 2, 3, 4):

- українським
- російським

- зарубіжним
- немає значення

7. Які періодичні видання ви читаєте

- напишіть

8. Чи доводилось Вам обговорювати з дитиною (може бути декілька відповідей):

- прочитане – так, ні
- побачене в кіно – так, ні
- побачене в Інтернеті – так, ні

9. Джерела літератури для Вашого читання (може бути декілька відповідей):

- магазин
- знайомі
- бібліотека
- інше допишіть

II. Бібліотека і сім'я

1. Чи користувались Ви у дитинстві послугами дитячої бібліотеки:

- так іноді ні

2. Пригадайте книгу або книги, що вплинули на Вас у дитинстві:

автор (назва)

- не пам'ятаю

3. Ви знайомитесь з книгами (журналами), що приносить Ваша дитина з дитячої бібліотеки:

- так іноді ні

4. Чи були Ви у дитячій бібліотеці, яку відвідує Ваша дитина:

- так іноді ні

5. Якщо були у дитячій бібліотеці, то з якого приводу (може бути декілька відповідей)

- я – користувач дитячої бібліотеки
- брали літературу для дитини
- запрошені на захід (напишіть тему чи назву)
- запрошені на засідання клубу (гуртка) (напишіть назву)
- користування Інтернет-послугами

6. Якщо ніколи не були у дитячій бібліотеці, то чому (може бути декілька відповідей):

- не знаю, що може бути цікавого дорослій людині у такому закладі
- нема потреби, є інші інтереси
- не вистачає часу
- ніхто не запрошував
- колись довелося побувати, але виникло відчуття не комфортності
- дитина бере мені літературу з дитячої бібліотеки
- є домашня бібліотека, яка задовольняє мої читацькі потреби

7. Якщо були запрошені на захід до дитячої бібліотеки, то яка Ваша участь у ньому :

- глядач розповідали про свою сім'ю, дітей тощо

8. Чи знайомі Ви із сайтом, блогом або сторінками у соціальних мережах дитячої бібліотеки:

- так ні вперше чую про таке

9. Якщо знайомі, то яку інформацію для себе знаходите (може бути декілька відповідей):

- реклама книг
- перегляд фото, відео бібліотечних заходів
- цікаві поради
- творчість дітей
- анонс бібліотечних заходів
- інше допишіть

10. Чи хотіли б Ви поділитись своїми сімейними традиціями, хобі, цікавими родинними історіями, досвідом у вихованні дітей на сайті (блогі) та сторінках дитячої бібліотеки у соціальних мережах:

- так   ні   не знаю, чи це комусь буде потрібно

III. Коло дозвілля Вашої сім'ї

1. Які життєві цінності для вашої родини найбільш важливі (зазначте за ступенем важливості – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10...):

- сім'я
 здоров'я
 діти
 робота
 любов
 рідні й близькі
 друзі
 взаєморозуміння
 матеріальне благополуччя
 інше допишіть

2. Спільні дозвіллєві години родини (може бути декілька відповідей):

- читання
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 перегляд фільмів по ТВ
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 мандри в Інтернеті
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 прослуховування музики
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 гра в настільні ігри
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 рукоділля та майстрування
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 обговорення денних подій у дітей і сім'ї загалом
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 займаємось домашніми справами
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 прогулянки, ігри на природі
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 спортивні заняття
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 фотографування
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 у колі друзів
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
 інше (напишіть)
 кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи

3. У Вашій домашній бібліотеці переважає література (зазначте за ступенем важливості – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7...):

- довідкова
 учбова
 дитяча

- детективи
- фантастика
- «жіночі романи»
- інше (напишіть)
- літературу не збираємо

4. Ваша сім'я, у разі потреби купити, надасть перевагу (зазначте за ступенем важливості – 1, 2, 3, 4, 5, 6...):

- книзі
- журналу
- диску
- навушникам
- фотоапарату
- інше допишіть

Просимо вказати дані про себе

Стать: тато мама; **Вік:** ; **Освіта:** вища середня спеціальна середня;

Спеціальність: ; **Працюю за спеціальністю:** так ні не працюю взагалі;

Кількість дітей у Вашій сім'ї : 1 2 3 більше 3

Додаток № 2

АНКЕТА ДЛЯ КОРИСТУВАЧІВ-ДІТЕЙ

Шановний респонденте!

Просимо тебе взяти участь в обласному соціологічному дослідженні «Читацькі цінності сучасної сім'ї в дзеркалі соціології», яке проводить обласна бібліотека для дітей ім. А.П.Гайдара.

Мета дослідження – вивчення і поліпшення сімейного читання у дитячих бібліотек ах.

Питання анкети розподілено на тематичні блоки, що дозволяють виявити коло сімейного дозвілля, читання в ньому та відношення респондентів до дитячої бібліотеки.

У анкеті використано змішаний тип питань: закриті (тобто, з варіантами відповідей) і відкриті (коли відповідь, необхідно дописати).

Обираючи в анкеті варіант відповіді, зробіть напроти позначку , а також дописуйте свій варіант відповіді, там, де цього вимагає питання.

Анкета анонімна, узагальнені дані будуть використані лише в аналітичному дослідженні.

ПИТАННЯ АНКЕТИ

I. Читання як засіб отримання інформації для розвитку людини.

1. На твою думку читання це (може бути декілька відповідей):

- необхідна частина навчання
- засіб отримання інформації для загального розвитку
- хобі
- естетична насолода
- даремно витрачений час
- інше (допиши)

2. Що тобі більше подобається читати: (зазначте за ступенем важливості – 1, 2, 3, 4):

- книга
- журнал
- газета
- Інтернет видання

3. Який літературний жанр тобі найбільше подобається (може бути декілька відповідей):

- пригодницький
- казки
- фантастика
- детектив

- науково-популярний
- військова тематика
- поезія
- фентезі
- інше (допиши)

4. Чи доводилось тобі з батьками обговорювати (може бути декілька відповідей):

- прочитане – так ні
- побачене в кіно – так ні
- побачене в Інтернеті – так ні

II. Бібліотека і сім'я

1. Чи знайомиш ти своїх батьків з книгами (журналами), що приносиш з дитячої бібліотеки:

- так іноді ні

2. Хтось із твоїх батьків бував у дитячій бібліотеці :

- так іноді ні не знаю

3. Якщо батьки були у дитячій бібліотеці, то з якого приводу (може бути декілька відповідей)

- брали літературу для тебе
- запрошені на захід (напишіть тему чи назву)
- запрошені на засідання бібліотечного клуб (напиши назву)
- користувались Інтернет-послугами
- не знаю

4. Чи знайомий ти із сайтом, блогом або сторінками дитячої бібліотеки у соціальних мережах:

- так ні вперше чую про таке

5. Якщо знайомий, то яку інформацію для себе знаходиш (може бути декілька відповідей):

- реклама книг
- перегляд фото, відео бібліотечних заходів
- цікаві поради
- творчість дітей
- анонс бібліотечних заходів
- цікавого не знаходжу
- інше допишіть

III. Коло дозвілля твоєї сім'ї

1. Розкажи, будь ласка, про спільні дозвіллі години у твоїй сім'ї (може бути декілька відповідей):

- читання
- кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
- перегляд фільмів по ТВ
- кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
- мандри в Інтернеті
- кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
- прослуховування музики
- кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
- гра в настільні ігри
- кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
- рукоділля та майстрування
- кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
- обговорення денних подій у дітей і сім'ї загалом
- кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
- займаємось домашніми справами
- кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи
- прогулянки, ігри на природі
- кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи

спортивні заняття

кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи

фотографування

кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи

інше (напишіть)

кожен день, раз на тиждень, раз в місяць, вкрай рідко, ніколи

2. Як ти думаєш, у разі потреби, що скоріше тобі куплять батьки (зазначте за ступенем важливості – 1, 2, 3, 4, 5, 6...):

навушники

книгу

фотоапарат

журнал

диск

велосипед

шкіряний м'яч

комп'ютер

проведення Інтернету

гру

інше допиши

Просимо вказати дані про себе

Стать: хлопчик дівчинка

Кількість дітей у Вашій сім'ї: 1 2 3 більше 3

Дякуємо за відповіді